

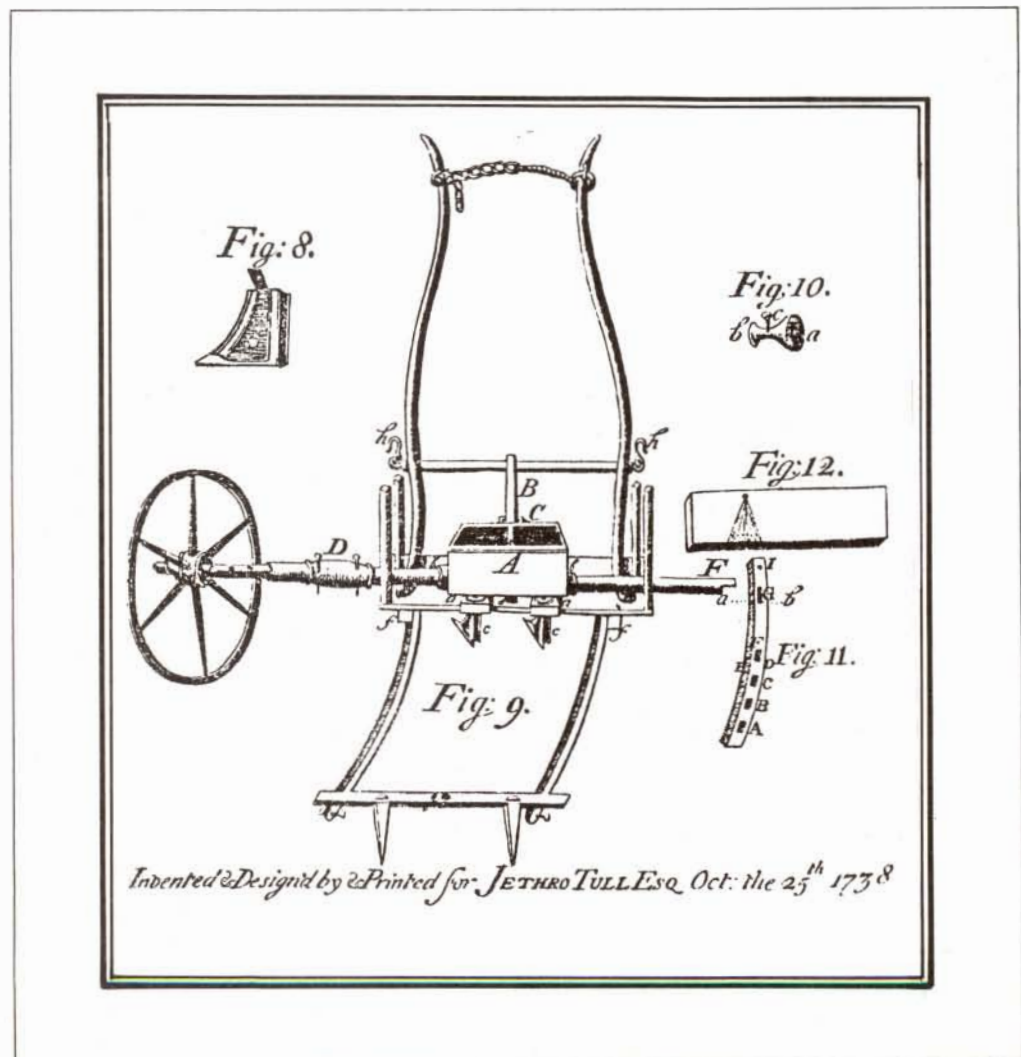
JETHRO TULL A VALÈNCIA VA SER ADOPTAT EL NOU MÈTODE?

Thomas F. Glick

La història de les vicissituds del "nou mètode" de Jethro Tull a València constitueix un interessant cas d'estudi sobre l'acolliment que tingueren les innovacions tècniques durant el segle XIII. En el present article, continuació d'un altre que va aparèixer al número 48 d'aquesta revista, Thomas F. Glick parla de fins a quin punt i de quina manera es va introduir el "nou mètode" al País Valencià.

En un article anterior, vam tractar de l'àmplia popularització que el "Nou Mètode" dels agrònoms anglesos del segle XVIII -el més famós dels quals fou Jethro Tull- aconseguí a Espanya, fins al punt que diversos autors d'arreu del país estudiaren la seva aplicació en contextos regionals específics. A València, l'exponent més clar d'aquest fet és José Antonio Valcárcel, el qual proposà les idees de Tull en el desè volum de la seva *Agricultura General* (1765-1795). En aquesta obra trobem els principals elements de la nova agricultura alternativa: l'alternança de cereals amb faratge, amb vista a augmentar els ramats i, en conseqüència, la quantitat de fems aprofitables com a adobs, d'una banda, i a suprimir el guaret, de l'altra; la millora de la qualitat del sòl amb diferents additius i adobs; la substitució de la sembra a barreig de les llavors pel mètode més econòmic i eficaç de la sembra en filera, amb una sembradora, deixant espai per al creixement de les plantes.

Fig. 1 - Sembradora de Tull, de l'any 1738.

Del moment que admetem que el volum de Valcàrcel i d'altres de semblants eren coneguts pels agricultors valencians, de la mateixa manera que els pertanyents a la **Sociedad Económica de Amigos del País**, ens podem preguntar fins a quin punt es va implantar el **Nou Mètode** al País Valencià, si és que mai va arribar a introduir-s'hi. Aquesta qüestió és important, ja que, encara que sembla evident que no hi hagué cap revolució agrària paral·lela a la que tingué lloc a Anglaterra durant el segle XVIII, és possible que s'hi haguessin produït petites innovacions característiques de les quals podrien donar informació sobre la natura dels canvis que experimentaren els règims agrícoles d'aquell temps.

Els estudiosos de l'Antic Règim s'han resistit a admetre que s'haguessin introduït novetats en el sector agrícola, però aquest no és el cas ja que com a mínim certs elements del **Nou Mètode** foren adoptats pels grans propietaris.

En els documents de la **Sociedad Económica de Valencia** hi ha alguns indicis de la introducció pràctica del **nou mètode**. Per exemple, en la junta del 20 d'abril, "se leyó un papel del Sr. F. Benito Escuder en el que noticiaba a la Sociedad que sin ventaja de sembrar trigo según el método de Mr. Tull por F. Almenar en tierras juntas al Socorro del Clero de San Salvador, no se propagaba este útil medio de siembra, le parecía muy bien que la Sociedad se ocupase de ello premiando a los que le sigan". En la seva carta, Escuder advertix que el mètode consisteix en la sembra de blat en llenques.

Escuder afegeix que sembla que el mètode de **Tull** no es difongué gaire a València. Gairebé trenta anys abans, la **Sociedad** havia comissionat sis dels seus membres "en lo concerniente a la cosecha de trigo, haciendo especial experimento del método de cultivar este fruto inventado por el Sr. Tull,

y del que establece el Sr. Patulo en su discurso sobre el mejoramiento de los terrenos". En l'esmentat discurs (Madrid, 1774), Patulo es queixava que a França ningú no hagués adoptat el mètode de **Tull**, tot i que allí es coneixia des de feia trenta anys. La comissió de la **Sociedad Valenciana** va decidir importar una sembradora d'Anglaterra i, així mateix, publicar els resultats dels seus experiments en memorials "inteligibles a cualesquiera labrador". La comissió resolgué també "hacer venir de Inglaterra todas las especies de tierras margas para que a vista de ellas puedan buscarse con mayor seguridad i certeza en nuestro Reino, y que se acaben todas las dudas sobre la realidad de las que hasta ahora se ha encontrado". Els resultats dels esforços d'aquesta comissió no s'han conservat, encara que sabem que aquests experiments es van continuar a principis del segle XIX, sobretot després del 1818 amb l'habilitació d'una part -la meitat- del jardí botànic de València com a zona d'experimentació agrícola, sota la direcció d'un professor d'agricultura. A les seves classes assistiren estudiants provinents de famílies de terratinents de les regions de secà de València.

El 1839, el comte de Ripalda va publicar en el primer volum del **Boletín de la Sociedad Económica de Valencia** un interessantíssim article en què exposava resumidament les millores introduïdes en l'agricultura valenciana tradicional, entre les quals esmentava les següents: (1) la preparació de les llavors de blat amb una lletada de calç; (2) la sembra del blat en llenques, de la mateixa manera que el blat de moro, "lo que les trae ventajas y economía"; (3) la crema total dels camps ("hormigueo") i l'addició de calç i marga amb la finalitat de millorar la qualitat del sòl; i la utilització com a adob de la farina d'ossos que es produïa a la fàbrica del carrer d'Alboraia, a imitació dels anglesos. Aquest ma-

teix autor conclou que "son bastantes los ensayos que han hecho algunos propietarios, y las mejoras que han introducido, y se harán mucho más si cunde la afición a llevar hacienda por su cuenta".

D'altres articles del mateix butlletí fan referència a l'ús de la calç i les cendres com a adobs, al mètode anglès de l'engreix del bestiar al mateix estable amb naps, pastanagues i patates i a la superioritat del farratge recol·lectat en prats artificials respecte al collit d'una manera natural. Augusto Belda, en un article del 1854, parla d'una sembradora econòmica que va veure a Bèlgica: tenia un traçador que feia el solc i es podia convertir en un aspersor d'adob polvoritzat. L'autor en qüestió recomanà aquesta màquina amb preferència a d'altres instruments més complicats i més cars que no tenien cap utilitat a València, on els camps de conreu eren petits i el capital dels pagesos, minso. Va observar que a Lliria totes les llavors, incloent-hi les d'alfals, eren sembrades en filera i a intervals aproximadament iguals.

Encara que els articles citats són posteriors a l'Antic Règim, documenten la pràctica, a València, d'elements específics i característics del **nou mètode**, que hi foren introduïts a la darrer part del segle anterior. (Es possible que abans de la popularització del **nou mètode** a València ja hi hagués hagut prats artificials d'alfals.) D'altra banda, sembla que el sol·llevament napoleònic no va causar cap transformació brusca en la pràctica agrícola i les noves tècniques introduïdes abans de la guerra continuaren després sent objecte de discussió i experimentació.

En conclusió, la sort del **nou mètode** a València es pot resumir de la manera següent: la majoria dels qui s'hi interessaren eren grans propietaris (la mateixa classe social a la qual anava adreçat el missatge dels agrònoms anglesos). El context socio-eco-

nòmic local condicionà en alt grau la manera com el mètode fou rebut: a la València del segle XVIII, el menjar dels rics era el blat, mentre que el cereal habitual era l'ordi. És probable que el mètode de **Tull** s'apliqués a aquesta planta, bé que en els debats de la **Sociedad Económica** no se'n fa esment en cap moment. Finalment, s'haurien ofert petits incentius per a l'adopció del mètode en àrees de secà en les quals els sous i els preus agrícoles eren baixos. Els historiadors de l'economia, però, tenen l'última paraula. Si gui com sigui, la història de les vicissituds del **nou mètode** a València constitueix un interessant cas d'estudi sobre l'acolliment que tingueren les innovacions tècniques durant el segle XVIII.

Thomas F. Glick